

Škôlkarský autobus zo Slnecník?

Ešte pred siedmimi rokmi sme riešili stovky neprijatých detí do materských škôl. Dnes prijímame všetky, a predsa sme nespokojní. Dôvod?

strana 3

V Petržalke opravuje topánky 80-ročný obuvník

„Táto práca je jeho život,“ hovorí o manželovi Karolovi Horváthovi pani Emília, ktorá mu vypomáha už 33 rokov.

strana 4

Figy pri domoch sú problém

Niektoré dobre myslené akcie sídliskových záhradkárov skôr škodia ako pomáhajú.

strana 9

Zbúrať je efektívnejšie ako sanovať

Pohostinstvo v areáli ZŠ Pankúchova mali vystriedať šatne pre futbalistov. Lokalita deťmi neožila, naopak, úplne spustla.

strana 12

„Ja zjem všetko, veď si to môžem dochutiť a dotvoriť podľa seba,“ hovorí nám pani Gabina.

Má váš senior teplý obed?

Vďaka príspevku mestskej časti je táto, pre mnohých z nás, samozrejmá dostupná aj pre seniorov s najnižšími dôchodkami. Ako sú s ňou stravníci spokojní?

Od júna minulého roka má samospráva na dodávanie obedov firmu, ktorá vo výberovom konaní ponúkla za jeden obed sumu len 3,60 eura. To je maximálna suma, ktorú zaplatí senior. Tým s dôchodkami nižšími ako 822 eur prispieva na obed istou sumou aj mestská časť. Napríklad ľudia, ktorí majú dôchodok do 411 eur, zaplatia za obed len 1,10 eura.

Pôvodne sme vám chceli ukázať, kde a kto aktuálne varí obedy pre petržalských seniorov, lenže firma, ktorá varí obedy aj pre študentov Univerzity Komenského, sa nemala zúčujem prezentovať.

Cesta obeda však nie je tajomstvom. Dodávateľ stravy musí každé ráno jedlo navariť, rozdeliť do obedárov podľa troch menu a rozviezť presné počty na tri rôzne miesta v Petržalke – do dvoch výdajní a na Oddelenie správy verejných priestranstiev, odkiaľ sa realizuje do-

náška. Následne zobrať prázdne obedáre, u seba ich vydezinfikovať a pripraviť na ranné nakladanie. Toto je denný kolotoč za 3,60 eura za obed. Na to sa v zmluve s mestskou časťou zaviazal.

„Ako vyzerajú obedy za 3,60 eura (vrátane logistiky) a ako sú s nimi seniori spokojní?“ pýtali sme sa teda samotných stravníkov.

Do výdajne na Medvedovej zavítajú prví stravníci už pred pol de-

siatou. Najskôr prichádzajú tí, čo ju majú priamo v dome, obyvatelia nájomných bytov. V priebehu desiatich minút si po obed prídú až desať stravníkov. „Ja zjem všetko, veď si to môžem dochutiť a dotvoriť podľa seba,“ hovorí nám pani Gabina. „Niektorá sa sťažuje, že je paradajková polievka málo červená. Tak tam dám kečup. Polievky sú riedke? Dorobím si slíže alebo krúpy a dochutím podľa seba. Keď je guláš štiplavý, dolejem vodu a je. Nie je umenie kritizovať.“ Domov si dnes odnáša roládu z panienky so zemiakovou kašou a uhorkami a gulášovú polievku.

Pokračovanie na strane 6 ➤

Počet stravníkov stúpa

Počet seniorov v Petržalke stúpa, a tým stúpa aj počet stravníkov, ktorým zabezpečuje obedy mestská časť. Bud' si pre ne chodia sami do jednej z dvoch výdajní – na Medvedovej a na Osuského – alebo im ich pracovníci samosprávy privezú doslova až pred dvere. „Kým v roku 2023 bol počet strav-

níkov 416, v roku 2025 ich máme už 457,“ hovorí Katarína Petrášová z referátu sociálnych vecí miestneho úradu v Petržalke. Väčšina, 284 ľudí si pre stravu dochádza sama, 170 obedov seniorom rozvážajú. Na stravovanie seniorov bolo v minulom roku z rozpočtu vyčlenených 51 436 eur.

Slovo
šéfredaktorky

Neviditeľné ženy

Možno ste počuli o Mileve Maričovej, prvej manželke Alberta Einsteina. V posledných rokoch sa diskutuje o vplyve tejto nadanej matematicky a fyzicky na prácu génia. V roku 1905 vyšlo Albertovi Einsteinovi v renomovanom vedeckom časopise Annalen der Physik päť prác, na ktorých spolupracoval s manželkou. Priniesli mu svetovú slávu. V roku 1921, dva roky po ich rozvode, získal Nobelovu cenu za fyziku. V prejave ex-manželku nespomenul, venoval jej však celú finančnú odmenu, ktorú dostal. Chcel jej tým priznať zásluhu na jeho úspechu? Ktovie.

Hovorí sa, že za každým úspešným mužom stojí silná žena. Bývalý prezident Spojených štátov amerických Barack Obama viackrát verejne priznal, že bez svojej manželky Michelle by sa nikdy nedostal tam, kde je. Jane Hawkingová podporovala slávneho fyzika Stephena Hawkinga dlhé roky, hoci titulky novín zrovna nezaplňala. O neoceniteľnej podpore žien slávnych mužov sa občas predsa len dozvieme.

Aj v bežnej populácii je však mnoho žien, ktoré podporujú prácu, vášeň či nadanie svojich mužov. Ticho, trpezlivo a obetavo. Zaslúžili by si metál, zostávajú však neviditeľné. Jednu z nich som nedávno stretla. Emília Horváthová rozprávala o manželovi-obuvníkovi s obdivom (viac na str. 4 - 5), ja rovnaký obdiv pociťujem voči nej a som rada, že som ju spoznala.

Ingrid Jarunková

Poslaneckú prioritu si vyslúžili aj búdky a hniezda pre sokolov

Petržalka má od začiatku apríla konečne rozpočet na rok 2025.

Financie na samotnú prekládku vedenia ponad Draždiak v ňom chýbajú, vďaka dobrému hospodáreniu ráta s kapitálovými výdavkami až vo výške 13,5 milióna.

Petržalka bude v roku 2025 hospodáriť s rozpočtom vo výške 86 151 383 eur. Najviac finančných prostriedkov „zhltné“ vzdelávanie. Mestská časť totiž spravuje 27 materských a 11 základných škôl s jedálňami a školskými klubmi detí, na ktorých chod pôjde takmer 39,5 milióna eur.

Čo sa týka kapitálových výdavkov, mestská časť počíta aj so zapojením externých zdrojov financovania. Prostriedky budú využité najmä na rekonštrukciu bytového domu Medvedovej 21 (v prípade získania externých zdrojov zo Štátneho fondu rozvoja bývania), Športovej haly Draždiak, obnovu plavárne ZŠ Budatínska či rekonštrukciu MŠ Ševčenkova. Z väčších investícií pôjde na nákup techniky pre potreby činnosti správy verejných priestranstiev 1 000 000 eur. Ovál Pankúchova by sa podľa informácie z Odpočtu investičného plánu na rok 2024 mal zrealizovať do konca augusta 2025.

Ako v rámci diskusie uviedol starosta Ján Hrčka, ohľadom

prekládky vysokého napätia ponad Draždiak pokračujú práce na dokumentácii pre územné a stavebné povolenie, ale podľa jeho slov sme už stratili možnosť získať financie od Západoslovenskej distribučnej (od 650-tisíc do milión eur), ktorá ich investuje len do výmeny svojich káblov. „Keď bude chcieť niekto vedenie preložiť, má o ten milión od nej menej,“ uviedol starosta, pričom dodal, že aktuálnu sumu cca 4 milióny môže navýšiť aj inflácia.

Do čoho investujú poslanci?

Najzásadnejšia zmena rozpočtu sa týka poslaneckých priorít, kde sa financie znížili z 1,4 milióna na 700 000 eur.

Medzi poslanecké priority patrí napríklad výmena asfaltového povrchu na ihrisku Ľubovnianska v sume 100-tisíc. Na priechod pre chodcov na Jasovskej vyčlenili 20-tisíc, na psovýbeh na Budatínskej 35-tisíc eur. Poslaneckú prioritu si vyslúžili aj búdky a hniezda pre sokolov, a to v sume 15-ti-

síc eur. Sokol je prirodzeným nepriateľom holubov, ak si niektorý z poslancov uvedomil nutnosť aspoň sa pokúsiť riešiť na sídlisku ich premnoženie, gratulujeme. Projektová dokumentácia na trhovisko dostane od poslancov 20-tisíc eur (v tohtoročnom rozpočte sa ráta aj so sumou 55-tisíc eur pre zázemie pre dopravné ihrisko Bosákova/Mlynarovičova, pozn. red.). Knižnica Fedinova by od poslancov mala dostať 200-tisíc eur, urbanistická štúdia Haanova 15-tisíc, vnútroblok Šustekova 5-tisíc eur, parkovisko Jasovská na výmenu povrchu 20-tisíc eur alebo rovnakú sumu zariadenie núčzového bývania na vnútorné vybavenie.

Na margo vízií

Predseda poslaneckého klubu Team Bratislava a PS Pavol Škápik sa v rámci rozpravy nechal počuť, že mestská časť síce podľa neho šetrí, ale tým, že neinvestuje. Viacero starostka Iveta Jančoková oponovala, že z prebytku 8,3 milióna eur za rok 2023 zostal

len milión v rezervnom fonde. Samospráva podľa starostu neinvestuje vopred, ale až potom, keď vie, akú sumu má k dispozícii. Zo 7-miliónového prebytku za rok 2024 sú už v rozpočte 2025 zapojené štyri, o zvyšku sa rozhodne koncom júna pri schvaľovaní záverečného účtu.

Podľa Pavla Škápika chýba petržalskému úradu aj vízia rozvoja. Faktom však je, že ani koncepcie a vízie na papieri vždy nevyjdú. Magistrát už v roku 2021 avizoval, že zároveň s električkovou traťou budú dokončené aj lávky cez Chorvátske rameno. Vyhlásil na ne architektonickú súťaž, čo bol unikát, keďže šlo o jednu z mála súťaží, ktorá sa venuje lávkam pre peších a cyklistov. Náklady na výstavbu odhadol na 2,5 milióna eur bez DPH. Vizualizácie lávok vyzerali úžasne a Petržalčania sa tešili. Lenže, ako sme už v minulom čísle informovali, poslanci z tímu PRE Petržalku na svojom facebookovom statuse informovali, že lávky tak skoro nebudú. Web o architektúre ASB.sk cituje hovorcu Bratislavy Petra Bublu, ktorý tvrdí, že ku všetkým lávkam je spracovaná a odovzdaná dokumentácia pre stavebné povolenie s tým, že realizácia je závislá od finančných možností mesta. „Absenciu financií na lávky cez Chorvátske rameno dokazuje aj register kapitálových výdavkov,“ citujeme z článku na portáli ASB.sk. „Zatiaľ čo v registri v minulom roku mesto na tento projekt vyčlenilo 100-tisíc eur, 850-tisíc eur v roku 2025 a ďalších 850-tisíc eur v roku 2026, v tomto roku je situácia iná. Hlavné mesto na projekt s názvom ‘Petržalská os: lávky’ určilo v roku 2025 len 10 000 eur, čo sú peniaze pravdepodobne určené na dokumentáciu či iné administratívne procesy. Pri prognóze na rok 2026 či 2027 na lávky cez Chorvátske rameno nevyčlenil magistrát žiadne peniaze.“ (tasr, mh, pn) foto: shutterstock

Škôlkarský autobus zo Slniečnic?

Ešte pred siedmimi rokmi sme sa v Petržalke trápili s 920 neprijatými deťmi do materských škôlok. Aktuálne poslanci na zastupiteľstve riešili, že deti zo Slniečnic nemajú dostatok miest pre škôlkarov priamo v lokalite a musia za nimi dochádzať do sídliskovej Petržalky.

Na aprílovom zastupiteľstve poslanci schvaľovali nové VZN, ktoré malo určiť spádovosť škôlok pre deti s povinným predprimárnym vzdelávaním. Zazneli apely, napríklad od poslanca Juraja Mravca, že prerozdelením najviac utrpia Slniečnice, z ktorých zhruba 80 - 90 detí musí dochádzať do škôlok do starej sídliskovej Petržalky, a to na Bzovicku, Turniansku 10 a Turniansku 6, a žiadal riešenie tohto stavu, kým detí nebude 300.

Zázrak sa stal normou, chceme viac

Petržalka roky riešila zúfalý nedostatok miest v škôlkach. Neprijaté bývali stovky detí. Od roku 2018 preto, aj na úkor iných činností, začala s masívnym rozširovaním kapacít. Do roku 2022 vytvorila 580 miest a stálo ju to 3,5 milióna eur. Od septembra 2022 už umiestňujú, na rozdiel od ostatných mestských častí, všetky deti, ktoré do 31. augusta dovŕšili tri roky, a postupne aj tie, ktorým zle vychádzajú roky. Tento zázrak je už dnes v Petržalke normou, takže sa objavili žiadosti mať nárok na škôlku v tesnej blízkosti domu.

Petržalka aktuálne nerozširuje kapacity škôlok. Mala by? „Lokálny nedostatok treba riešiť, ale nemôže to byť top prioritou samosprávy. Tou musia byť iné veci, ktoré sme zanedbávali, keď sme rozširovali kapacity. To, že zo 100 detí dnes musí zhruba 20 niekde dochádzať, nie je ideálne, ale nie je to zlé číslo,“ povedal

starosta Ján Hrčka. Rodičia možno budú mať rok diskomfort, ale „každému rodičovi vytvoriť miesto v škôlke rovnako pod domom je ekonomická

Ako to vyriešiť?

Rodičia zo Žltej ulice majú podľa poslankyne Lenky Milinckej na prerozdelenie ulíc ťažké srdce aj preto, že to vraj boli oni, ktorí sa aktívne usi-

lovali o vybudovanie verejnej škôlky na Fialovej, ale ich deti sa do nej nedostali a budú dochádzať do starej sídliskovej Petržalky. To je asi len ťažko riešiteľné.

Ďalší rodičia sa zas obávajú, že aktuálne prerozdelenie spôsobí, že jeden súrodenec sa ocitne v jednej a druhý v druhej škôlke. O prijatí dieťaťa a aj súrodenca rozhodujú riaditeľky a podľa skúseností z predchádzajúcich rokov na potreby súrodencov vždy brali ohľad.

Poslanec Juraj Mravec uviedol, že hneď oproti škôlke na Fialovej je budova ko-

munitného centra, ktorú by malo dostať mesto od investora. Nebolo by riešením na rozšírenie kapacít škôlky? Starosta reagoval, že stojí za pokus opýtať sa mesta, či by na prechodné obdobie, povedzme štyri roky, vedelo objekt „požičať“ na tento účel. Zároveň dodal, že ak je najväčší problém presun, mestská časť v súčasnosti disponuje tromi autobusmi a navrhol zvoz detí zo Slniečnic do škôlok na starom sídlisku. Napokon nevyhlúčil diskusiu a zmeny VZN podľa toho, čo ukáže realita po májovom prijatí prihlášok. (in, pn)

Pizza Carla®

DONÁŠKA

2+1 Pizza za 1€

+ 1,5l Kofola alebo Vinea zdarma

Pri online objednávke nad 17€
100g Milka zdarma

VOLAJTE ZDARMA DENNE 10:00 - 21:30

0800 10 20 30

pizzacarla.sk
...viac ako len pizza

Už 33 rokov opravuje v Petržalke topánky 80-ročný obuvník

Karol Horváth (80) je zrejme najstaršie pracujúcim obuvníkom v Petržalke, a možno aj v celej Bratislave. „Táto práca je jeho život,“ hovorí o manželovi pani Emília. Maličkú dielňu na terase na Blagoevovej 4 spolu otvorili v roku 1992! Ona prijímala objednávky, on opravoval topánky. A tak je to dodnes.

Pani Emília sa nenechá fotiť a manžel nebude rozprávať. Príbeh ich prevádzky preto rozpovie ona, veď je napokon ich spoločný.

Za svojou robotou si stojí

„Môj manžel robil obuvníka od vyučenia. Pracoval v štátnom podniku, keď ho však po revolúcii zrušili, založil si živnosť. Našli sme priestor v dome, v ktorom bývame, a začal pracovať,“ spomína Emília Horváthová na rok 1992. „Manžel by to sám nedal, a tak som odišla z výskumného ústavu nábytkárskeho, kde som pracovala v kancelárii, a začala som mu v našej prevádzke

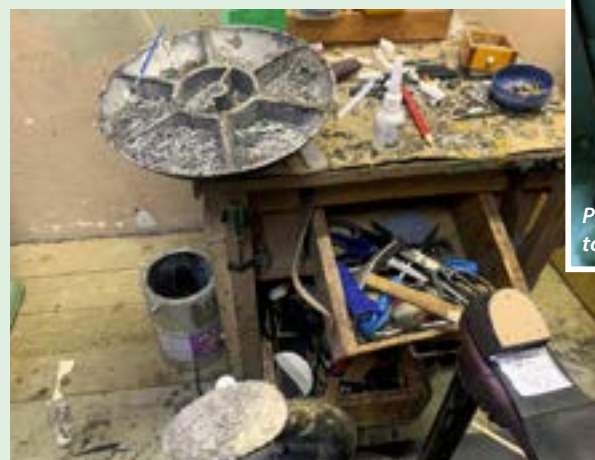
vytvorila. Keď odíde, pani Emília mi vysvetlí, že pravda je prvoradá. Ľudia si k nim chodia dávať opravovať aj lacnejšie čínske topánky. „Keď nejdú opraviť, lebo by sa znova rozpadli, nebudem ich klamať,“ hovorí a dodáva, že spokojnosť s manželovou robotou je pre ňu dôležitejšia. „On si totiž za svojou robotou stojí. Robí tak precízne, že kým nie je topánka podľa jeho predstáv, nepustí ju z ruky. Veď sa pozrite, túto topánku musel šiť ručne – vidíte rozdiel oproti strojovej časti?“ vytiahne pani Emília hotový kus z regála. A potom so smiechom dodá: „Niekedy sa ho už pýtam, či k tej topánke nechce dať aj krabicu a záručný list.“ O manželovi hovorí ako o pedantovi, ktorý by sa sám nepochválil, ale vraj opraví aj chyby, ktoré inde odmietli. „Veď kto už by dnes zašival topánku ručne,“ prehodím nahlas. Pani Emília sa vráti v čase a zaspomína, ako jej manžel kedysi venoval ručne šité čizmy. Originál, ktorý bol v socializme, keď sme všetci nosili to isté, vzácnosťou.

„Rukopis“ pána obuvníka Karola Horvátha je vraj taký jednoznačný, že do opravovne na Blagoevovej už nechodia chytráci tvrdiť, že sa im opravená topánka rozlepila. „Ja som totiž na ňu pozrela a hneď som vedela povedať, či je to robota môjho manžela, alebo nová chyba,“ konšta-

va. Pani Emília vezme topánku, obzrie ju, ale klientku nepoteší. „Bohužiaľ, s tým sa nedá nič robiť, to je zdeformovaná gumová podrážka,“ povie. „Viem, keby ste mohli, tak mi pomôžete,“ reaguje zákazníčka. Zjavne tu nie je po prvý raz.

▲ Pán obuvník Karol Horváth

Typická remeselná dielňa plná organizovaného neporiadku, vecí drobných a potrebných...

Pri oprave podrážky chytí topánku do ruky aj desaťkrát.

Výše roka som chodila okolo prevádzky manželov Horváthovcov, kým sa mi podarilo presvedčiť ich na rozhovor. „Manžel sa nerád prezentuje,“ povedala mi vždy pani Emília. Lenže pán obuvník Karol Horváth je presne ten remeselník, ktorého by naše noviny chceli spropagovať. A tak som k nim z času na čas nazrela a presvedčala ju. Napokon skonštatovala: „Veľa ľudí potrebuje obuvníka, ale nevedia nás nájsť. Koľkokrát musím vysvetľovať volajúcim, kde sa nachádzame, a aj tak blúdia. Skúsím predsa len prehovoriť manžela, možno nám to trochu pomôže.“ Podarilo sa, hoci s dvoma podmienkami:

◀ Syn Patrik zastúpil mamu, ktorá sa nechcela fotiť. Inak ho v opravovni nenájdete. „Platí, že obuvníkové deti chodia bosé?“ spýtala som sa ho. „Ja mám tenisky,“ reaguje so smiechom a potom už vážne dodáva, že ani v detstve to nebolo inak. V roztrhaných topánkach som nechodil a aj dnes, keď sa niečo pokazí, otec, chvalabohu, opraví. „Je to jednoznačne najlepší obuvník široko-ďaleko,“ tvrdí, hoci keď videl, ako sa narobí, nikdy netúžil ísť v jeho šlapajach.

tuje pani Emília a dodáva, že aj mnohí zákazníci vedia, ako pán Karol Horváth pracuje. „Máme zákazníkov, ktorí sa už z Petržalky odsťahovali, ale dochádzajú k nám aj z dedín pri Bratislave.“

Toto nie je remeslo, z ktorého zbohatnete

Kedysi mávali otvorené od 13 h do 18 h, dnes je to len od 14 h do 17 h. „Niet roboty, čo tu budem robiť?“ pýta sa pani Emília a vracia sa na začiatok.

„Keď sme otvorili a dlhé roky potom, mávala som tu aj päť plných prepraviek prijatých topánok,“ spomína a ukazuje mi súčasnú jediňu. Dnes do nej ešte nič nepribudlo. „Kým sa dostal zákazník k opravenej obuvi, musel čakať dva-tri týždne. Dnes pýtam, či k tej topánke nechce dať aj krabicu a záručný list.“ O manželovi hovorí ako o pedantovi, ktorý by sa sám nepochválil, ale vraj opraví aj chyby, ktoré inde odmietli. „Veď kto už by dnes zašival topánku ručne,“ prehodím nahlas. Pani Emília sa vráti v čase a zaspomína, ako jej manžel kedysi venoval ručne šité čizmy. Originál, ktorý bol v socializme, keď sme všetci nosili to isté, vzácnosťou.

„Rukopis“ pána obuvníka Karola Horvátha je vraj taký jednoznačný, že do opravovne na Blagoevovej už nechodia chytráci tvrdiť, že sa im opravená topánka rozlepila. „Ja som totiž na ňu pozrela a hneď som vedela povedať, či je to robota môjho manžela, alebo nová chyba,“ konšta-

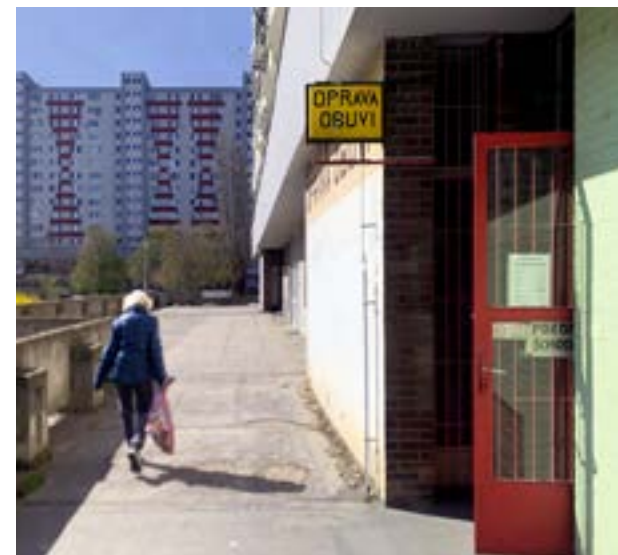
to, že podporujem lokálneho remeselníka. Pritom, keď pozriem na cenník maličkej opravovne, čudujem sa, že to nerobíme aspoň z praktického hľadiska. Najčastejšie sa dnes vraj opravujú podrážky a podrážky. Tie dámske tu vyjdú na 6 - 7 eur, podrážky na 8 - 10 eur. Nové opätky na 12 eur, zipsy na čizmy na 10 - 12 eur. Pýtam sa pani Emílie, čo sú 'durchy'. „To je výmena celej podrážky,“ vysvetľuje a opisuje, koľko roboty obnáša jediná oprava.

„Topánku musí chytiť, starú podrážku dať preč, obrúsiť, novú vyrezať, obrúsiť, natrieť, nechať usušiť, znova natrieť, dať dohromady, pripíjať, obrúsiť dohromady, nechať to stáť, natrieť, a to vrátane bokov, aby to vyzeralo, lebo na to si môj man-

žel potrpí, a potom ešte keľou vyleštiť. On tú jednu topánku chytí do ruky aj desaťkrát! To, čo robí dnes, dokončí až zajtra, lebo to treba nechať schnúť, takže dva dni rieši jedny topánky. A dostane za to... 16 eur. A v tom je aj ten materiál aj práca dokopy,“ skonštatuje a ja sa už nečudujem, že toto remeslo vymiera. Lenže, čo bude potom? Budeme mať topánky na jedno použitie? Zrejme.

Dnes zavrieme a končíme!

Napokon mi dovolí na chvíľu nazrieť do dielne svojho manžela. Presne takto som si ju predstavovala. Typická remeselná dielňa plná organizovaného neporiadku, vecí drobných a potrebných. Mám pocit, akoby som sa

▲ Na terase na Blagoevovej 4 sa malá opravovňa ťažko hľadá.

vrátila v čase do minulosti. Stroj, na ktorom pán Karol práve brúsi topánku, je novší, ale ten vedľa neho, ktorý už slúži len na odloženie farieb, má vraj sto rokov. Podobný ukaz je ešte stále funkčný šijací stroj a kopytá by vedeli rozprávať iné príbehy. Ďalší stroj ani neviem identifikovať. Dozvedám sa, že slúži na to, keď je potrebné vyvrtáť klinec z opätok.

Neodmysliteľnými spoločníkmi obuvníka sú však aj hluk, prach, zápach lepidla a... nezapltená drina. Chápem, prečo obuvník nepresviedčal svojich synov, aby prevzali jeho remeslo. Opatrne sa pani Emílie pýtam, či by si už obaja

nezasľúžili dôchodok.

„Včera manžel povedal: 'Dnes zavrieme! Dnes zavrieme a končíme!', lebo bol najedovaný na ťažkú opravu. Lenže to už povedal za posledné roky miliónkrát. A stále fungujeme,“ hovorí, ale priznáva, že do dôchodku by šla rada. Materiál zdrazil, pomaly sa už ani neoplatí topánky opravovať. „Lenže táto práca je manželov život. Jeho to doslova drží pri živote. Nevie si predstaviť, čo by robil.“ Hovorím, že má tá jeho tvrdošijnosť fascinuje, hoci pani Emília reaguje, že ona moje nadšenie až tak nezdieľa. „Vedieť domácnosť, nakupujem, varím, a potom idem sem. A tak to ide už roky. Veď ja ani neviem ako vyzerá Petržalka a Bratislava už vôbec nie. Pohybujem sa medzi trhom, bytom a dielňou. A ešte na lekárov som zabudla.“

A vtedy vstupuje do prevádzky veselý pán vyzdvihnúť si obuv. „Len ju ešte nechajte deň, dva odpočívajte, nech dobre zaschnú,“ hovorí mu pani Emília. „Ale ja dnes idem na tanec,“ reaguje on. Evidentne sa poznajú. „Tak menej tancovať alebo na ňu nestúpajte,“ radí ona a všetci sa smejeme pri predstave toho tanca.

Áno, malé prevádzky majú svoje nenapodobiteľné čaro, ktoré inde nezažijete. Škoda, že ich ubúda.

(in)
foto: in

REVOLÚCIA SA ZAČALA NOVÝ CITROËN C3

UŽ OD
14 490 €

BENZÍN AJ ELEKTRICKÝ

CITROËN a TotalEnergies
Uvedená cena je s DPH, pre verziu YOU. PureTech 100 S&S BVM6 po odpočítaní bonusu Citroën Privilege od CITROËN FINANCIAL SERVICES. Mix spotreba a emisie CO₂ podľa WLTP: 5,6 l/100 km a 126 - 127 g/km. Viac na www.citroen.sk

CITROËN

MOTOR PARTNER, Panónska cesta 22, 851 04 Bratislava-Petržalka

► **Pokračovanie zo strany 1**
Ďalší stravník berie obed aj pre susedku. „*Veľa ryže dáva-
jú, nemám ju rád, ale obedy
sa dajú. Beriem si ich každý
deň,*“ povie mi.

„*Ja som spokojná. Sú ľudia,
ktorí nadávajú, ale keď je
málo zeleniny, tak si dodám
sama. Hoci predtým boli obe-
dy lepšie, teraz sú zase lacnej-
šie,*“ reaguje ďalšia.

Iná seniorka súhlasí: „*Dá
sa. Sú cenovo výhodné.*“ Po-
sťažuje sa len na to, že pred-
tým bol vstup do výdajne lep-
ší, teraz musí zvládať schody.
Býva neďaleko, keď je pekne,
cestu za obedom berie ako
prechádzku.

Ďalší pán na moju otázku,
„ako varia“, zareaguje: „*Ako
v školskej jedálni.*“ A čo by
privítal? „*Väčšiu kvalitu.*“ Na-
opak, seniorka, ktorá stojí za
ním, skonštatuje, že obedy
má len mesiac a je maximálne
spokojná.

Vo výdajni na Medveďovej
vydá Alexandra Hlucháňová
denne priemerne 50 obedov,
pondelok je výnimkou, vte-
dy je to o pätinu menej. „*Tí,
čo majú najnižšie dôchodky,
sa zväčša nestážujú. Obed si
berú každý deň a sú vďační,*“
hovorí. Kritickejší sú tí, ktorí
odoberajú obedy už dlhšie
a vedia porovnávať (dodá-
vatelia sa menia každé 1 - 2
roky, pozn. red.).

Monika Ryšánková, ktorá
pracuje vo výdajni na Osus-
kého už roky, jej slová po-
tvrdzuje. Dodáva však, že

predtým toľko sťažností ne-
bolo. Na pestrosť, aj na kvali-
tu. Občas aj na gramáž, ale tá
sedí. „*Za celú dobu napríklad
nemali nič vyprázané a chceli
by. Aj filé je len pečené. Pri-
vítali by napríklad klasický
majonézový šalát s kuracím
rezňom. A kto nie, má mož-
nosť si vybrať z ďalších dvoch
jedál,*“ hovorí.

Mestská časť na to reaguje,
že „*aktuálny dodávateľ vy-
prázané jedlá do jedálneho
lístka nezaraďuje z dôvodu
dodržiavania zdravotných
štandardov. Tento prístup je
v súlade s trendmi zdravej
výživy.*“

Na Osuského denne od
9 h do 10.30 h vydá až 150
obedov. „*Viacerí, čo si ešte
donedávna vládali chodiť pre
obedy, si už museli požiadať
o donášku. Preto ich počet
stúpa,*“ pokračuje. Tvrdí, že
noví sa pýtajú, či si dokážu
vybrať zo stravy, ak majú ne-
jaké diéty. „*Súčasný
dodávateľ sa aj snaží,
aby jedlo nebolo mast-
né, presolené alebo
prekorenené.*“ Do toho

prichádza stravníčka, ktorá
hovorí, že by privítala viac
jedál „bez sedmičky“. Nero-
zumiem, a tak mi vysvetlí, že
jej organizmus nevláda mlie-
ko. „*Ale dokážem si vybrať
a doma si to jedlo vždy nejak
dotvorím.*“

Keď odchádzam, všim-
nem si ešte upozornenie, že
v miskách z obedára sa jedlo
nezohrieva. Obedár slúži len

na prenos. „*Je kvalitný, štvor-
poschodový, ale ľudia by si aj
tak chceli nosiť vlastné misky.
Lenže to by nebolo v niko-
ho silách vydať takto denne
150 obedov,*“ hovorí Monika
Ryšánková.

Senior si každý deň môže
vybrať z troch menu.

Som spokojný, ale...

Pre seniorov, ktorí sú odká-
zaní na donášku, vozia obedy
tri autá. Podľa Klaudie Ma-
rekovej z Oddelenia správy
verejných priestranstiev, kto-
rá má distribúciu na starosti,
im to trvá denne maximálne
tri hodiny. „*S rozvozom prob-
lém nie je,*“ tvrdí Klaudia Ma-
reková. „*Väčšinou pracovník*

► **Do výdajne na Medveďovej v priebehu prvých desiatich
minút príde až desať seniorov. Prví sú nájomníci z obecných
bytov priamo z domu.**

len zazvoní na zvonček pri
dverách a odchádza. Niekto-
rí seniori už ho čakajú, chcú
prehodiť pár slov, niekedy
venuajú pracovníkom cukrík
alebo malú čokoládu
ako formu vďaky. Tí,
ktorí nie sú spokojní so
stravou, najčastejšie spo-
mínajú, že im chýba vy-
prázané alebo sa postažujú,
že v jeden deň je ryža v troch
rôznych variantoch a nemajú
si čo vybrať.“

Tí ostatní píšú svoje výhra-
dy na opačnú stranu jedál-
neho lístka, ktorý dostávajú
na ďalší týždeň. „*Odtedy sa
zmenil dodávateľ, chodí viac
sťažností,*“ priznáva sociálna
pracovníčka Bibiana Pris-
tachová, ktorá má v rámci
Opatrovateľskej služby na
starosti donášku jedla do
domu. „*Je to sčasti aj o zvyku.
Predchádzajúci dodávateľ
bol dva roky, ľudia si naňho
zvykli, ale fakt je, že jedálne
lístky boli pestrejšie, a najmä,
boli v nich aj vyprázané jedlá,
ktoré viacerí seniori žiadajú.
Predchádzajúci dodávateľ
však robil obedy za 5,30 eura,
boli drahšie, ale vraj rozma-
nitejšie.*“

Podľa Kataríny Petrášo-
vej z referátu sociálnych vecí

◀ **Na Osuského denne od
9 h do 10.30 h vydá Monika
Ryšánková až 150 obedov.**

aj nízka suma za obed mala
vplyv na nárast stravníkov.
Na druhej strane, seniori by
si za kvalitu a pestrosť boli
ochotní priplatiť. Vyplynulo
to z prieskumu spokojnosti,
ktorý referát zrealizoval kon-
com roka.

Seniori sú vďační za obedy.
Povedia vám, že sú radi, že ich
majú, výhrady sa od nich do-
zviete až následne. Podobne
to vraj dopadlo aj v priesku-
me. „*Som spokojný, ale...*“ Lu-
dia si pýtali klasické vývary,
kapustovú polievku, nielen
zasmažené fazuľové a sošovi-
cové, chceli vysmázané ryby,
rezeň, obmenu cestovín... Na
to boli predtým zvyknutí.

„*Aktuálny dodávateľ ob-
mieňa štyri jedálne lístky,
ale on nás na tento fakt hneď
na začiatku upozornil,*“ tvr-
dí Katarína Petrášová s tým,
že občas zaradí aj niečo iné
a napríklad žemľovku už ne-
nakladá spolu so štavou, ale
separátne.

V budúcnosti
vo vlastnej režií?

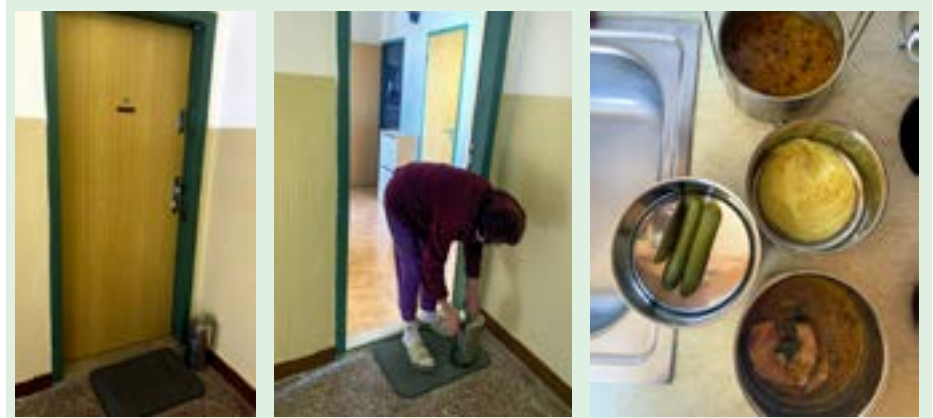
Súčasný dodávateľ má
zmluvu s mestskou časťou do
30. júna 2025. Pred týmto ter-
mínom už musí byť vysúfaže-
ný nový. Môže ísť, samozrej-
me, o toho istého, podstatné
bude, aké kritériá mestská
časť zadá v rámci výberového
konania ako prioritné. Sú-

► **Mestská časť zakúpila pre seniorov kvalitné štvorposcho-
dové obedáre. Stravníci však občas zabudnú, že slúžia len
na distribúciu jedla, nie na jeho ohrev, pretože sa poškodia.**

► **Každý deň prichádza do výdajne na Medveďovej zá-
vozník, aby priviezol plné obedáre a odniesol prázdne.**

► **Seniorom, ktorí si už pre stravu nevládzu dochádzať, samospráva zabezpečí rozvoz až
k dverám. Jedným z obľúbených menu je aj panenka so zemiakovou kašou a uhorkou.**

časný vyhral vďaka výrazne
nižšej cene (predchádzajúci
– 5,30 eura).

„*V dnešnej dobe zdražova-
nia sa snažíme aj pri verej-
ných obstarávaníach, túto
službu nevynímajúc, tlačiť
najmä na čo najnižšiu celko-
vú cenu. O to viac pri zrani-
teľných skupinách, ku ktorým
patria aj nízkoprijemní či
osamelí seniori, ktorí si stra-
vovanie u nás v značnej miere
hradia sami, aj napriek fi-
nančným príspevkom našej
samosprávy. Naším cieľom
je nájsť rovnováhu medzi
dostupnosťou, kvalitou a fi-
nančnou udržateľnosťou,*“
vysvetľuje Mária Halašková,
hovorkyňa Petržalky s tým,
že každý poskytovateľ, samo-
zrejme, spĺňa aj požiadavky
na štandardnú kvalitu jedál.
V budúcnosti by na miest-

nom úrade tento aspekt radi
vylepšili varením vo vlast-
ných školských jedálňach, na
ktoré má samospráva priamy
dosah. „*Miestny úrad túto
možnosť zvažuje ako dlho-
dobé riešenie, ktoré by mohlo*

priniesť viac kontroly nad
kvalitou a flexibilitu v ponu-
ke jedál. Závisieť to však bude
od rozpočtových možností,
kapacít školských kuchýň
a dostupnosti personálu.“ (in)
foto: (in)

Vybavenie nie je náročné

„*Petržalský senior
vypíše a podá žia-
dosť, spolu s ňou vydo-
kladuje výšku dôchodku,
aby mu úrad vedel určiť
výšku príspevku. Na obed
má nárok aj senior, ktoré-
ho dôchodok je vyšší ako
finančnou udržateľnosťou,*“
vysvetľuje Mária Halašková,
hovorkyňa Petržalky s tým,
že každý poskytovateľ, samo-
zrejme, spĺňa aj požiadavky
na štandardnú kvalitu jedál.
V budúcnosti by na miest-

začať obedy odoberať.“ Ani
ukončenie nie je náročné.
Stačí prísť na výdajné miesto,
kde si stravník chodí pre obe-
dy, oznámiť ukončenie, spí-
sať výpoveď zmluvy a odo-
vzdať obedár.
Služba donášky obedov patrí
pod opatrovateľskú službu.
Na oddelení sociálnych vecí
v Technopole seniori dosta-
nú všetky potrebné infor-
mácie a pomoc s vyplnením
žiadosti.

agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti

**Domáca ošetrovateľská
starostlivosť
o rany, preležaniny
a iné výkony
u pacientov doma**
(hradené zo zdravotného poistenia)

Informácie a objednávanie
0948/427 747, 0911/427 747
www.harris.sk
ADOS Harris, Haanova 26, Petržalka

Prijímame nových pacientov

„Hrobáková je najlepšia ulica a aj jedna z najkrajších,“ presviedča ma Zlatica Ščevlíková, ktorá sa stará o predzáhradku pri dome číslo 9. Energická dôchodkyňa v nej pracuje niekedy aj tri hodiny denne. Neverili by ste, že už má 75 rokov a teší sa na pravnučku!

▲ Magnólia je jednou z prvých jarných krások predzáhradky na Hrobákovej, postupne ju vystriedajú ďalšie.

VÝKUP

MINCE - BANKOVKY

0902 168 083 www.horinka.sk

Zlatica Ščevlíková svojim nadšením pre predzáhradku inšpirovala aj svoju dcéru, ktorá tiež začala skrášľovať okolie pred svojím domom.

Keď vidím, že susedka trhá burinu, idem aj ja

„Ja som panelákové dieťa a aj tu bývam už tridsať rokov,“ hovorí a priznáva, že je záhradkárka-amatérka. V dvoch častiach predzáhradky predelenej chodníkom mi s pýchou ukazuje nechtíky, nezábudky, nevädze, tulipány, skalné ruže, narcisy, ozdobné jahody či sirôtky... Na názvy mnohých rastlín si ani nevie spomenúť, ale pozrie na ne a presne mi povie, aké budú mať kvety. Jej záhradka bude meniť farby až do neskorej jesene. „Napĺňa ma šťastím a teším sa z pochvaly. Viete, aký je to pocit? Na nezaplatenie,“ usmeje sa a hovorí, ako sa aj neznámi ľudia fotia pri ich magnólii. Okolo prechádzajú susedia, každý ju pozdraví, niekto prehodí aj pár slov, poďakuje za jej prácu, občas jej prinesú na zasadenie nový kvet, občas

si niekto príde vziať mätku na čaj. „Ja som dokonca naučila zdravieť aj mladých,“ pochváli sa pani Zlatica. „Vždy som sa im prihovarila a keď dnes idú okolo, nielen pozdravia, ale aj poobdivujú.

Na nedostatok sociálnych kontaktov sa táto priateľská seniorka nestažuje. Obzerá

rím jej, že záhradka ju udržuje v kondícii. „Aj tá susedka,“ zasmee sa.

Volali ju rýchlobežka

Pani Zlatica sa predzáhradke pred svojím domom začala venovať pred šiestimi rokmi, keď jej predchodkyňa už nevládala. Niektoré kvety má od mestskej časti, mnohé si však kupuje. „Odľotím si u ‘konkurencie’, čo sa mi páči, a potom to hľadám v záhradníctve,“ hovorí a dodáva, že rukavice má od správcu, ktorý jej aj pomáha s náročnejšími činnosťami. Iný sused sa zas ponúkol, že jej uľahčí polievanie. A občas vraj príde aj 31-ročný vnuk. „Ale pozrite, tento chodníček z dlaždíc na mieste, kde bola vychodená skratka, som urobila sama. Aj tieto kamene, ktoré oddelujú predzáhradku

„Nestalo sa mi, žeby niekto trhal naše kvety alebo kradol črepníky,“ pochvaľuje si.

„konkurenčné“ predzáhradky a keď sa jej niečo zapáči, zoznámi sa so susedmi a navzájom si vymenia rastliny. Sú vraj prajnou komunitou, ktorá sa navzájom aj inšpiruje a motivuje. „Neraz sa pochvilujem cez okno, a keď vidím, že susedka už trhá burinu, tak idem aj ja,“ tvrdí. Hovo-

od trávniku, som si nanosila. Naložila som ich do nákupnej tašky na kolieskach a odviezla sem. Až som ju, napokon, zlomila.“

Tvrdí, že sa snažila pribrať do tímu aj susedky z domu, ale rovesníčky z paneláku už nevládzu. Pýtam sa na tajomstvo jej energie, ktorá z nej priam srší. Je nezastaviteľná, a nielen v rozprávaní. „Ja som znamenie panny, teda mám vrtnuť v zadku. Robila som v supermarkete za pultom, v tej dobe ešte jedinom. Rad ‘do nevidím’ a ja som makala. Volali ma rýchlobežka,“ hovorí a ja reagujem, že jej to zjavne zostalo. Smejeme sa. Vysvetľuje mi, že sa už síce nemôže predkláňať, ale kolenná má v pohode, a tak si kľakne a trhá burinu. „A keď si potrebujem oddýchnuť, tak si sadnem na kameň a kochám sa. Po strome vidím behať aj veвериčky... Tu sa neskutočne dobre býva. Pokoj, milí ľudia... Hrobáková je najlepšia ulica.“

(in) foto: in

▲ Figa dorastá do veľkých rozmerov do výšky aj šírky.

Chodníky narušajú skôr iné stromy ako tuje.

Figy pri domoch sú často problémom

Miestny úrad na území Petržalky eviduje od roku 2008 cca 184 oficiálnych predzáhradiek. Počet neoficiálnych je ťažké odhadnúť, samospráva sa ich pokúsi v rámci nového projektu počítať aspoň orientačne.

Momentálne sú nové žiadosti na „Petržalské predzáhradky“ pozastavené, pretože pracujeme na zrušení dvoch samostatných projektov „Petržalské predzáhradky“ a „Adopcia zelene“ a chceme zaviesť jeden projekt, ktorý má zatiaľ pracovný názov „Adopcia predzáhradky“. Chceme tak ľuďom vyjsť v ústrety, aby nemali len povinnosti, ale aj benefity a bolo pre nich motivujúce, že sa o tieto plochy na určitý čas budú starať s tým, že im v prípade záujmu mestská časť poskytne materiál na výsadbu,“ vysvetľuje Kristína Moroň z referátu životného prostredia miestneho úradu. „Podmienkou je, že ak sa už nechcú/nemôžu o predzáhradky starať, bude povinnosťou dať plochy zelene do stavu, aby bolo možné starostlivosť prenechať zamestnancom z oddelenia správy verejných priestranstiev. Momentálne totiž bojujeme presne s týmto problémom, že si ľudia niečo nasadia, no následne sa už nedokážu o vysadenú zeleň postarať (prípadne, žiaľ, zomrú), keďže v drvivej väčšine ide o starších obyvateľov a nikto iný sa zväčša o to starať nechce.“

S akými problémami sa pri svojoľvnej výsadbe zelene úrad stretáva?

Hlavným problémom pri svojoľvnej výsadbe je nesprávny výber drevín. Keď si ich ľudia vysadia, sú malé a pekné, ale po rokoch narastú do veľkých rozmerov, ktoré už sú náročné na údržbu. Tú si obyvatelia následne nevedia zabezpečovať sami a obracajú sa na mestskú časť. Problém je, samozrejme, aj s ovocnými druhmi, ktoré svojimi plodmi spôsobujú znečistenie a zvýšenú koncentráciu hmyzu. Výsadba na inžinierskych sieťach je problémom pri vzrastlých drevinách,

ktoré boli vysádzané pri budovaní sídliska bez konceptu a každý si nasadil pred dom taký stromček, aký uznal za vhodné, resp. aký zohnal. Dnes sú tieto dreviny veľké, a keďže sú vysadené v blízkosti bytových domov, spôsobujú zatienenie, narušujú inžinierske siete, budovy, chodníky, atď. V súčasnosti ale mestská časť dodržiava pri výsadbe zásady, vďaka ktorým by k týmto problémom v budúcnosti nemalo dôjsť - vzdialenosť výsadby od bytového domu minimálne 6 - 8 m a mimo ochranných pásiem inžinierskych sietí.

Občas záhradkári zasadia stromovité tuje v tesnej blízkosti obvodových chodníkov pri dome. Je pravda, že korene týchto stromov môžu chodníky narušiť, prípadne nadvihnúť?

Koreňový systém tují môže mierne nadvihnúť chodník, avšak najskôr za 30 rokov. Je väčšia pravdepodobnosť, že chodník naruší iný vzrastlý strom v blízkosti, ktorý má ďaleko väčší a mohutnejší koreňový systém než tuje. Ani naozaj stará a obrovská tuja nemá veľmi výrazne koreňové nábehy.

A čo figy posadené v tesnej blízkosti domu?

Figy predstavujú naozaj problém. Figa dorastá do veľkých rozmerov do výšky aj šírky (často siahajú až k tretiemu poschodiu). Stretávame sa s figami vysadenými v tesnej blízkosti bytových domov, chodníkov, kde špinia fasády či chodníky. Dozrievajúce a popadané plody okrem toho lákajú veľké množstvo ťas a znepríjemňujú život nielen obyvateľom daných domov, ale aj okoloidúcim. Údržbu pri takýchto veľkých jedincoch musí vykonávať oddelenie správy verejných priestranstiev. Problém je však s termínom orezu, keďže niektorí obyvatelia si chcú plody nazbierať a ohradzujú sa proti skoršiemu orezu, a iní zase chcú, aby bola drevina orezaná skôr, než plody začnú opadávať, špiniť a lákať osy.

Aké ďalšie kvety, kry či stromy nemusia byť vhodné na vysadenie pred bytovým domom a prečo?

V súhlase vlastníka pozemku, ktorý vydáva Hlavné mesto SR Bratislava, je jasne špecifikované, aký výsadbový materiál sa

nesmie používať. Ide o rastliny jedovaté, pichľavé s trnmi, invázne druhy, stromy, kríky vyššie ako 1,5 m, rastliny spôsobujúce alergie, odnožujúce a silne sa rozrastajúce rastliny. V prípade jedovatých, pichľavých a alergizujúcich rastlín je dôvodom, samozrejme, zdravotná bezpečnosť, pri stromoch vyšších ako 1,5 m je to zas životný diskomfort v podobe nadmerného zatienenia v obytných priestoroch a problém s údržbou pre toho, kto sa má o to starať. Invázne druhy a silne odnožujúce rastliny sú rizikom pre povodné druhy a celý verejný priestor.

Niektorí záhradkári oddelia svoju záhradku od priestoru, ktorý môže mestská časť pokosiť, kameňmi. Je to skôr pomoc, alebo problém pre koscov a ich stroje?

Oddeliť predzáhradku od zvyšného priestoru je dobrým riešením, ako zabrániť prípadom, keď kosci skosia výsadbu v predzáhradke, lebo nie je dostatočne oddelená trávnatá a už kultivovaná časť predzáhradky. Problém je aj v tom, že si ľudia vysadia nejaký malý ker do stredu trávinatej plochy, ktorý nie je viditeľný a nemá tam čo robiť a oni ho pokosia na veľké rozhorčenie obyvateľa, ktorý si to tam vysadil bez súhlasu.

Spomeňte nejaké „dobré myslené akcie“ záhradkárov, ktoré skôr škodia ako pomáhajú.

Medzi škodlivé činnosti patrí hlavne orez vzrastlých stromov, ktorý evidujeme, a ktorý nie je vykonávaný v správnom termíne a správnym spôsobom. S požiadavkou na orez je nutné obrátiť sa na referát životného prostredia, kde odborne spôsobilá osoba posúdi nutnosť zásahu a zadá požiadavku oddeleniu správy verejných priestranstiev. Je to veľmi dôležitý krok, aby sme sa vyhlí neodborným orezom, ktoré môžu poškodiť dreviny. Pri takomto poškodzovaní drevín, v prípade, že je páchatel známy, je možné uložiť pokutu. Problémom je tiež spomínaná výsadba bez súhlasu vlastníka pozemku, ktorá prebieha po celej mestskej časti, resp. pretrváva už dlhodobu a je náročné jej zabrániť. Mestská časť v prípade zistenia nelegálnej výsadby vyzýva správcov bytového domu na predloženie súhlasu s výsadbou, prípadne prešetrenie, kto výsadbu realizoval. V prípade, že je obyvateľ výsadby známy, je vyzvaný na doplnenie súhlasu vlastníka, príp. prejavenie dobrej vôle pri legalizácii (napr. adopcia zelene). Bohužiaľ však v mnohých prípadoch k stotožneniu danej osoby nedôjde. (pn) foto: in, MČ Petržalka

To tu ešte nebolo!

Študenti vymysleli „výchovný“ hip-hopový muzikál pre študentov

Prvú generálku predstavenia Povedz to nahlas!!! (Poškoláci) v DK Lúky videlo v apríli aj 60 žiakov z dvoch petržalských základných škôl. „Po predstavení bežali za hercami, pýtali si podpisy, fotili sa s nimi, pospevovali si a dávali hlášky z predstavenia,“ hovorí s nadšením producent projektu, študent gymnázia, Andy Kummer.

Výchovné-vzdelávacie programy boli kedysi pre študentov povinnou jazdou. Bola to nuda, ktorú nikto nevnímal, ich jedinou výhodou bolo, že odpadlo vyučovanie. Z času na čas sa objavovali aj zaujímavejšie projekty. Osobne som videla históriu rockovej hudby, ktorá vyzerala ako vydarený koncert s množstvom zaujímavostí. Andy Kummer mi hovorí, že dnes sa už vo výchovno-vzdelávacích projektoch objavujú aj hrané scény, často však program sklzáne do teoretického poučovania. Tomu sa chceli so scenáristom a režisérom Patrikom Tomanom vyhnúť, a tak vymysleli pre deti a študentov od 10 do 17 rokov divadelnú hru o piatich študentoch, ktorí zostali za trest po škole. V škole sa sotva poznali, a teraz sú nútení komunikovať

▲ Projekt vymysleli a hrajú čisto stredoškólači, výnimkou je len psychologička, s ktorou preberali scenár.

a spolupracovať. Cez ich príbeh, v podstate podprahovo, mladí diváci vnímajú, o čom je empatia a tolerancia a že ich spolužiaci môžu mať aj druhú tvár, ktorú pred svetom ukrývajú. Čo robí tento projekt výnimočný, je hudba a texty Daniela Murgaša. Tvorcovia vsadili na hip-hop a rap, chytľavé texty s hudbou, ktorá mladých baví, a tak zmenili nezábavný výchovno-vzdelávací program na detský zážitok. A školy reflektujú. Študentské predstavenie má v máji v DK Lúky istých päť predstavení. Od septembra by ich podľa Andyho Kummera malo byť mesačne ešte viac.

Kasting a dve alternácie

Predstavenie vzniklo na motívy dnes už kultového fil-

mu The Breakfast club o skupine poškolákov.

„Každé dieťa sa nájde v jednej z piatich postáv, dokáže sa s ňou stotožniť, a o to nám šlo - motivovať ich k zamysleniu cez príbeh,“ tvrdí Andy Kummer, ktorý sa síce venuje umeniu už niekoľko rokov, ale toto predstavenie je jeho prvá autorská produkcia. „Ukazujeme, aké dôležité je vnútorný problém zdieľať a že sa veľmi ťažko bojuje s problémami, keď je človek sám.“

Projekt vymysleli a hrajú čisto stredoškólači, - výnimkou je len psychologička, s ktorou preberali scenár -, a poňali ho nanajvýš profesionálne. Od scény až po kasting. Na prvý v októbri 2024 prišlo 91 záujemcov, 70 dievčat a 20 chlapcov, po šiestich hodinách ich zostalo 25, na druhom kastingu z nich vybrali dve finálne alternácie.

Študentka talianskeho bilingválneho gymnázia Johana Hičárová hrá školskú krásku Emu, študentka SOŠ masmediálnych a informačných štúdií Paula Stankayová vyhlásenú „biflošku“ Mirku. Obe sú členkami Divadla Ludus, ale v takomto veľkom predstave-

▲ Producent Andy Kummer (vpravo) mi hovorí, že dnes sa už vo výchovno-vzdelávacích projektoch objavujú aj hrané scény, často však program sklzáne do teoretického poučovania. Tomu sa chceli so scenáristom a režisérom Patrikom Tomanom vyhnúť.

ni ešte nehrali. Pýtam sa ich, či pred kastingom vedeli, že v hre treba rapovať. „Nevedela som, ale je to najpočúvanejší žáner medzi mladými a dá sa naučiť,“ hovorí Johana. Paula sa, naopak, rapu venuje.

Pesničky, ktoré aj v ich podaní zaznejú, sú ten najväčší bonus predstavenia. Na jeho konci dokonca opakujúci sa refrén spievalo s hercami aj publikum. „Sú tak ľahko zapamätateľné, že my vieme naspamäť aj texty kolegov, nielen vlastné,“ tvrdia herečky s úsmevom.

Hudba ako magnet

O hudbu aj texty piesní v predstavení sa postaral študent petržalského gymnázia na Einsteinovej Daniel Murgaš. Už ako študent má vlastné hudobné štúdio, v ktorom

produkuje a „vyrába“ vlastnú hudbu, pričom experimentuje s rôznymi žánrami, od house až po džez. Písať texty pre mainstream a pre divadlo je však rozdiel. Pesničky v predstavení nemohli mať tri minúty, ale maximálne minútu a pol, museli obsiahnuť nejakú myšlienku, byť chytľavé, ale zároveň poučné. „Bola to výzva, ale okolo seba mám dosť inšpirácie,“ hovorí Daniel, ktorý si pochvaľuje aj spoluprácu s ich talentovaným zvukárom Martinom, ktorý má ešte len 12 rokov!

Školy, ktoré by chceli svojim žiakom dopriať predstavenie Povedz to nahlas!!!, môžu prostredníctvom mejlu andy.kummer.divadlo@gmail.com požiadať o ponuku, ukážky aj fotky z predstavenia. (in)

Foto: in, archív D. M.

Nájomná bytovka so 103 bytmi je skolaudovaná.

Ako vyzerajú mestské nájomné byty na Muchovom námestí?

Prvá nájomná bytovka, ktorú mesto postavilo po dlhých rokoch, je hotová a skolaudovaná. Prví nájomníci by sa do osempodlažného domu na Muchovom námestí mohli sťahovať na prelome mája a júna.

Do mestského bytového fondu pribudlo 103 bytov (od jednoizbových po štvorizbových), z toho je 52 klasických nájomných bytov a zvyšné sú určené pre ľudí bývajúcich v reštituovaných bytoch.

Nájomníkmi majú byť ľudia, ktorí sú znevýhodnení na trhu s bývaním, nachádzajú sa v bytovej núdzi, prípadne sú bytovou núdzou akútne ohrození. Rovnako tí, ktorí v Bratislave zabezpečujú služby vo verejnom záujme, či už sú to zamestnanci domovov sociálnych služieb, mestskej polície, zdravotníci alebo učelia. Nájomné sa má pohybovať približne vo výške od 250 do 500 eur, záleží na veľkosti bytu.

S výstavbou prvého nájomného bytového domu po približne pätnástich rokoch začalo hlavné mesto v auguste 2023. Náklady dosiahli viac ako 11 miliónov eur. Na financovaní stavby sa podieľalo aj Ministerstvo dopravy SR, ktoré poskytlo nenávratnú dotáciu (4,4 milióna eur). Ďalšie financovanie bolo zabezpečené cez úver zo Štátneho fondu rozvoja bývania (2,9 milióna eur), zvyšok dalo

hlavné mesto z vlastných zdrojov (viac ako štyri milióny eur).

V rámci výstavby pribudli pred bytovkou aj parkovacie miesta, tie sú však k dispozícii všetkým, nielen budúcim obyvateľom nájomnej bytovky. Pribudnúť má takisto verejný park a občianska vybavenosť.

Hlavné mesto zároveň pokračuje v riešení ďalších možností nájomného bývania. V susedstve nového bytového domu má v rámci druhej etapy projektu vyrásť druhý nájomný bytový dom s približne 50 bytmi a podzemnými garážami.

Okrem toho pripravuje výstavbu ďalších nájomných bytových domov, a to na Terchovskej ulici v Ružinove, kde sú finalizované podklady pre verejný obstarávanie, či Žitavskej ulici vo Vrakuni, kde je vydané územné rozhodnutie a s výstavbou by sa malo začať koncom roka 2026. Rozpracované má aj ďalšie projekty.

Hlavné mesto prenajíma v súčasnosti približne 870 bytov, ďalších vyše 1 000 je v správe mestských častí. Od septembra 2024 prijal magistrát viac ako

▲ Vstup do jednoizbového bytu

▲ Okná so zníženým parapetom ako v tejto kuchyni majú zvonka zábradlie.

▲ A ešte pohľad do kúpeľne v štvorizbovom byte.

▲ Pohľad z 8. poschodia

1 000 žiadostí o nájomný byt. V poradovníku momentálne čaká približne 228 žiadateľov o nájomný byt a ďalších okolo 450 je čakateľov na náhradné nájomné byty. Čakacia doba na byt je približne sedem rokov. (tasr, pn)

foto: ac

DONGFENG

Druh paliva: Benzín
Prevodovka: Automatická 7-stupňová
Max. výkon: 130 kW
Max. krútiaci moment: 285 Nm
Rozmery (d/š/v): 4850/1900/1715 mm
Pohotovostná hmotnosť: 1550 kg
Počet miest: 7 (2+2+3)
Kombinovaná spotreba: 6,8 l

U-TOUR

Variabilné 7-miestne MPV
Záruka 5 rokov / 150 tis. km

MOTOR PARTNER s.r.o.
Panónska cesta 22, 851 04 Bratislava
www.dongfengbratislava.sk
dongfeng@motorpartner.sk
+421 915 595 426

▲ Čo robí tento projekt výnimočný, je hudba a texty Daniela Murgaša.

Zbúrať je efektívnejšie ako sanovať

Sú to už roky, čo v tejto časti areálu hrala na pódiu country kapela a ľudia tancovali, posedávali a popíjali. Lenže mestská časť nechcela mať v školskom areáli krčmu, a tak v roku 2022 objekt aj so zariadením odkúpila za 30-tisíc eur (kompenzácia investovaných nákladov plus vnútorné zariadenie) a za 235,50 eura ročne ho prenajala FC Petržalka družstvo. To malo záujem ho prevádzkovať ako šatne so zázemím pre mladých futbalistov a investovať do prerábky 5 000 eur. Deti však štamgastov nenahradili. Naopak, ako sa píše v dôvodovej správe k návrhu na odňatie zvereneného majetku, „klubovňa je v technicky nevyhovujúcom a nevyužitelnom stave. Jej zbúranie je ekonomicky efektívnejšie, ako jej sanácia“.

Využili ho len párkrát

Najskôr ako sa z náradovne, ktorú spravovala základná škola, stala krčma. Škola priestor prenajala FC Petržalka, akadémia a tí ho dali do podnájmu spoločnosti ENGERAU FC, s.r.o. Jej majiteľ urobil rekonštrukciu, ktorá spočívala okrem iného v pristavbe prestrešenej terasy a letnej terasy s grilom. Keď sa mestská časť dohodla pred štyrmi rokmi s podnájomcom a objekt získala do vlastníctva, o nájom klubovne žiadali traja žiadatelia. Dvaja chceli, aby slúžila aj pre návštevníkov PumpParku. Nájom dostal tretí, FC Petržalka družstvo, aj preto, žeby v škole uvoľnil šatne, ktoré využíval. O technickom stave objektu

V areáli ZŠ Pančúchova mali pohostinstvo s letnou terasou nahradiť šatne so zázemím pre mladých futbalistov. Namiesto toho „klubovňa-bufet“ aj okolie spustli. Poslanci na aprílovom zastupiteľstve futbalistom objekt odobrali.

celé doby nájmu využívali len párkrát. Po stážnostiach zákonných zástupcov mladých futbalistov na nevyhovujúci stav klubovne ako šatne, ho FC Petržalka družstvo prestalo využívať a viac sa o Klubovňu nezaujímal. Napriek svojmu zámeru opustiť priestory klubovne, FC Petržalka družstvo tak nespravilo.“

▲ Takto schátral areál za tri roky. Táto časť školského dvora deťmi neožila...

Prvý chodník zo štiepky medzi Draždiakmi je hotový

Mestské lesy v Bratislave dokončili prvý úsek prírodného chodníka, ktorý spája Malý a Veľký Draždiak. Nasledovať budú na základe podnetov trasy v lesíku v Ovsíšti, pri Dostihovej dráhe.

Ide o začiatok väčšieho projektu, ktorého cieľom je vytvoriť sieť šetrných a bezpečných trás pre peších, bežcov aj cyklistov v tomto mestskom lesnom prostredí,“ informovala Kristína Močková z Mestských lesov v Bratislava. Územie petržalských lesov prešlo do správy Mestských lesov len nedávno,

avšak už od januára tu realizujú prvé konkrétne opatrenia. Ide o roky zanedbávaný priestor, ktorý po novom získal správcu a dlhodobú víziu. Cieľom je vrátiť tomuto lesu poriadok, bezpečnosť a zmysluplné využitie pre verejnosť. Problémom nie sú len smeti a vandalizmus, ale aj v priebehu rokov početné spadnuté a rizikové

stromy priamo pri veľmi navštevovaných chodníkoch. Na úseku medzi Malým a Veľkým Draždiakom boli odstránené všetky spadnuté a dlhodobou nebezpečné stromy. Povrch nového chodníka tvorí prírodná drevená štiepka, ktorá je ideálna pre rôzne typy návštevníkov – tlmi nárazy pri behu, je pohodlná na prechádzky aj pre horských cyklistov.

Tento ekologický materiál získavajú pracovníci mestských lesov priamo na mieste štiepkovaním konárov po asanovaných stromoch. V mokrom počasí spevňuje chodník a zabraňuje jeho rozblateniu. (km)

foto: Mestské lesy

Tvorte s nami Petržalské noviny

Chcete sa s nami podeliť o radosť, skúsenosť či o to, čo vás v Petržalke trápi? Píšte, pýtajte sa, komentujte na mejl petrzalskenoviny@gmail.com alebo na našom Facebooku www.facebook.com/petrzalske.noviny.

Z REDAKČNEJ POŠTY

Nechce sa mi až na Ivanskú

Nezvažuje Petržalka, žeby na svojom zbernom dvore umožnila aj zber nebezpečného odpadu? Dva zbery ročne na sídlisku veľkom ako mesto nič neriešia. Je optimistické si myslieť, že človek bude s dvoma plechovkami farby cestovať cez celé mesto do zberného dvora na Ivanskú cestu a tam čakať v rade áut... Namiesto toho to jednoducho hodí do komunálu a to je smutné.

Hana

(pozn. red. Reaguje hovorkyňa Petržalky Mária Halašková: „Pri odbere odpadov postupujeme v súlade s územným plánom Hlavného mesta SR Bratislavy, ktorý neumožňuje zber nebezpečného odpadu na petržalskom zbernom dvore. Ob-

čania môžu každý rok využiť sezónny zber komunálneho odpadu s obsahom nebezpečných látok, ktorý organizuje magistrát hlavného mesta v súčinnosti s mestskou časťou a spoločnosťou OLO. Najbližší zber v rámci Petržalky sa uskutoční 10.5. v čase 10:30 - 12:30 na Ov-

sištskom námestí 1 vedľa obchodného domu. Odovzdať nebezpečný odpad môžu obyvatelia celoročne na Zbernom dvore spoločnosti OLO, Stará Ivanská cesta 2, a to v pracovných dňoch a v sobotu od 8:00 do 18:00 s výnimkou sviatkov a dní pracovného voľna.)

Drobný postreh

Len malý postreh. V Petržalke dnes nájdete úžasné nové detské ihriská, ktoré podľa noriem musia spĺňať prísne bezpečnostné kritériá, a preto z nich boli odstránené aj obľúbené hracie prvky, a na druhej strane aj také ako je na Pifflovej, kde múrik lemujúci pieskovisko o bezpečnosť ani nezavádil.

Čitateľka

(pozn. red. Minulý rok samospráva opravila VDI na Šintavskej, nedávno Žehrianska, aktuálne sa dokončuje VDI na Wolkrovej, aj tento rok je v rozpočte naplánovaných vyše 100-tisíc na rekonštrukciu a modernizáciu detských ihrísk. Medzi poslaneckými prioritami je aj detské ihrisko v zatiaľ nešpecifikovanej lokalite, na ktoré poslanci vyhradili 75-tisíc eur. Fakt je, že pokiaľ ide o detské ihriská, v Petržalke je čo opravovať.)

Vďaka za ne

Na Markovej, neďaleko stavby predĺženia električkovej trate, nám pribudli tieto nádherné a pohodlné lavičky. Komu za ne poďakovať?

Milena

(pozn. red. Pochvalu môžete smerovať na magistrát.)

Stopy ľudskej prítomnosti

Prestavba združenej zastávky na Farského finišuje a že nové priestranstvo ľudia využívajú, zbadáte aj „v záhradkách“ nasadených stromov, ktoré sú už plné ohorkov z cigariet. Napriek tomu, že na zastávke kôš je. Nenápadný, ale je!

Ľubo

Nechodia vám Petržalské noviny? Kontaktujte nás: t. č. 02 3268 8830, email: redakcia@banoviny.sk

PETRŽALSKÉ NOVINY

9. 5. 2025 • vychádzajú 31 rokov • číslo 5
ISSN: 1338 - 1997 • Evidenčné číslo: EV 5665/18

VYDAVATEL: NIVEL PLUS s.r.o., Ivanská cesta 2D, 821 04 Bratislava • IČO: 35712058 • REDAKCIA: Ivanská cesta 2D, 821 04 Bratislava, email: jarunkova@banoviny.sk, tel.: 0918 095 649, Šéfredaktorka: Ingrid Jarunková • Inzercia: 0903 740 773, email: szedlarova@banoviny.sk • web: www.banoviny.sk • TLAČ: MAFRA a.s., tlačiareň PR reklama je graficky vyznačená ■. Neobjednané príspevky nevraciam a nehonorujem.

© 2013 Autorské práva sú vyhradené a vykonáva ich vydavateľ. Autori článkov si v zastúpení vydavateľom vyhradzujú právo udeľovať súhlas na rozmnožovanie a verejný prenos článkov. Vydavateľ nedal súhlas na monitoring tlače.

Hurá na petang! Zahrajte si ho na petržalských ihriskách

Ako sa na Slovensku a v Petržalke udomácnil petang?

Petang sa isto hrával na Slovensku aj pred vznikom Slovenskej federácie pétanque v roku 1994. Do roku 2001 fungovala federácia na báze občasných športových stretnutí. S príchodom nových záujemcov sa aktivity rozšírili na organizovanie pravidelných domácich športových podujatí vrátane Slovenskej ligy klubov, majstrovstiev SR mužov, žien, mixov, dvojíc, jednotlivcov a strelby, komunikáciu so zahraničím a návštevy zahraničných turnajov.

Čo je podstatou hry a aké sú základné pravidlá?

Petang je hra pre všetkých. Možno ju hrať takmer kdekoľvek, kedykoľvek a s kýmkoľvek, vek ani pohlavie nie sú rozhodujúce. Pri hre je potrebná nielen dobrá ruka a technika, ale tiež taktika a stratégia, dobré oko, precíznosť, a predovšetkým po-

tešenie z hry. Petang je mimoriadne napínavá hra, lebo až do poslednej gule nie je jasné, kto zvíťazí. Podstatou hry je dostať gule bližšie ku košonu (drevenej guľičke) ako súper – či už pomocou „plasovania“, čiže približovania gule, alebo pomocou strelby, teda odstránenia súperových gúl.

Koľko hráčov môže hrať naraz?

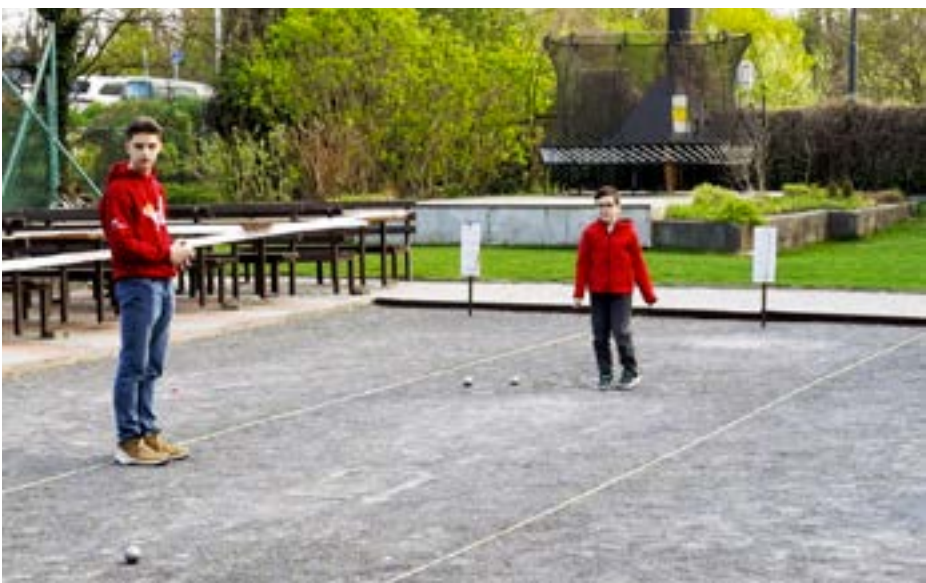
Zápasy sa hrajú buď v trojiciach, dvojiciach alebo jednotlivcoch.

Čo patrí k výbave hráčov a kde je možné dostať petang potreby?

Hracie náčinie pozostáva z troch kovových gúl a malej drevenej guľičky nazývanej „košon“. Rekreačné gule dostať v bežných supermarketoch. Kvalitnejšie, športové gule zoženiete v športových obchodoch alebo na internete. Prvé gule sa vyrábali z dreva a boli nabité kľincami. Dnešné gule sú kovové.

Aké sú možnosti hrania petangu v Petržalke?

Domovským areálom Slovenskej federácie pétanque je Národný gulodrom na Tyrškovej nábřeží, ktorý však môže využívať aj široká verejnosť. Naša akadémia využíva na svoje tréningy ihriská v reštaurácii Rančík. Ďalšie by mali byť v blízkosti Denného centra Vyšehradská, ale určite sú aj inde.

▲ Na tréningoch sú vítaní všetci, mladí i starší, jednotlivci aj celé rodiny.

Zahrať si ho môže naozaj každý. Petang sa teší záujmu aj na Slovensku. Viac o tomto športe nám porozprávala mnohonásobná reprezentantka, certifikovaná trénerka a prezidentka Pétanque akadémie Univerzum Jana Lazarová.

Je to sezónna záležitosť? Hrá sa petang aj v zime?

Na Slovensku sa začína oficiálna sezóna turnajov hranych vonku koncom marca a končí sa začiatkom novembra. Naša Pétanque akadémia Univerzum má na zimné mesiace – od októbra dohodnutú spoluprácu pre deti a mládež s národným trénerom juniorov Maďarska, ktorý disponuje krytou halou s tromi interiérovými ihriskami.

Organizujete školu petangu. Povedzte nám o nej niečo bližšie.

Pétanque akadémia Univerzum má viacero cieľov: pomáhať hráčom petangu napredovať a zdokonaľovať sa v technike hodov, šíriť tento šport medzi verejnosťou, vyhľadávať a vychovávať nových hráčov. Na tréningoch sú vítaní všetci – deti, mladí, starší, jednotlivci aj celé rodiny. Každý sa môže hocikedy pridať, či už ako člen, alebo si

príde zatrénovať a zahrať len príležitostne. Bežné tréningy máme v stredu (na Národnom gulodrome) a v piatky (v reštaurácii Rančík), vždy v čase 17:00 – 18:30, a vo štvrtky.

Celkovo to zrejme nie je finančne náročný šport...

Rekreačné gule možno zakúpiť za nízku cenu a dá sa s nimi hrať aj celé roky, avšak sú menej kvalitné, hrdzavejú, štiepia sa, čo nie je úplne príjemné pri hádzaní. Ak sa chce niekto venovať petangu častejšie a hrať aj turnaje, odporúčam kúpiť si súťažné gule, ktoré vyjdú zhruba od 60 eur vyššie, ale také kvalitnejšie stoja okolo 120 eur a viac. K tomu je praktické kúpiť si puzdro na gule, košony, ale aj kruh, z ktorého sa hádže, a starším určite odporúčam magnet na dvíhanie gúl. Na laické a bežné súťažné hranie nie je oblečenie predpísané, ale na majstrovské súťaže a ligu sa vyžaduje tímový alebo klubový dres.

(mč)

foto: mč

Trénoval som petang

Vyskúšal som si petang. Spoločenskú hru som vždy pozoroval v Sade Janka Kráľa. So zvedavosťou a nejasnými očakávaniami som zašiel za Igorom, ktorý hráva petang už 25 rokov, a venuje sa aj trénovaniu.

Petang je spoločenská hra určená pre jedno- až trojčlenné družstvá. A práve v Petržalke má tento finančne nenáročný šport výborné podmienky a možnosti. Zahrať si ho môžete nielen v spomínanom parku, ale aj v areáli reštaurácie Rančík, kde som sa stretol s Igorom Gallom, ktorý tam každý piatok trénuje úplných nováčikov aj pokročilých ako inštruktor Pétanque akadémie Univerzum. Prvou výhodou petangu je, že pri tejto aktivite ste na vzduchu. Druhou, že pri sústreďení sa na hru vypustíte všetko napätie a vyčistíte si pri ňom hlavu. „*Najdôležitejšie je, aby ste mali radosť z hry,*“ hovorí Igor v úvode nášho stretnutia. Pri petangu sa môžete dobre zabaviť s rodinou, priateľmi alebo spoznať nových ľudí. „*Fyzikálne pravidlá, spoločná stratégia, taktika a súzvuk v prípade spoločného tímu, a nakoniec aj spôsoby služného správania, to všetko nájdete pri petangu,*“ presviedča Igor s výzvou na zaškolenie priamo pri hre. Za pár minút pochopíte základné pravidlá a ich zá- kutia. A je to naozaj zábava. S prichádzajúcou jarou skvelá, finančne nenáročná aktivita, ktorú si môžete zahrať rekreačne, ale ak ste naozaj súťaživí, tak aj na vrcholovej úrovni.

(mč)

Haanova ulica

Haan sa osobne stretol s cisárom Františkom Jozefom

Haanova ulica nesie pomenovanie po Ľudovítovi Haanovi, spisovateľovi, historikovi, etnografovi aj evanjelickom kaplánovi a farárovi.

Súčasná Haanova ulica vznikla v roku 1978 pod názvom Hočimínova, podľa vietnamského komunistického vodcu Ho Či Mina. Na Hannovu ju premenovali po páde komunistického režimu 1. apríla 1991.

Ľudovít Jaroslav Haan (13. 8. 1818 Sámsonháza, Maďarsko - 12. 8. 1891 Békešská Čaba, Maďarsko) patril k najvýznamnejším predstaviteľom dolnozemských Slovákov v 19. storočí. Jeho predkovia

prišli do Uhorska z Nemecka v 17. storočí.

Vyrastal v Békešskej Čabe, neskôr študoval v Prešove na evanjelickom kolégiu, kde sa zapájal do činnosti slovenského študentského spolku. Prekladal z maďarčiny, stal sa básnikom a začal sa venovať teológii a filozofii. Teológiu vyštudoval na univerzitách v Jene a Berlíne. Po ukončení štúdia ho v roku 1843 v Banskej Štiavnici vysvätili za evanjelického kňaza. Vrá-

til sa do Békešskej Čaby, kde pracoval ako učiteľ a kaplán, aby ho potom zvolili za kňaza v Nadlaku, kde pôsobil do roku 1855. V tomto, dnes už rumunskom meste, sa začal aktívne zaoberať regionálnou históriou a etnografiou.

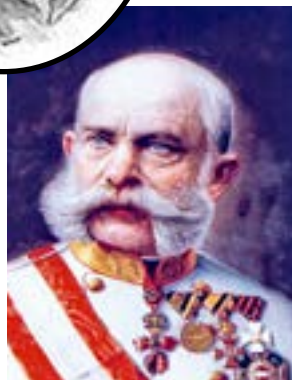
Cirkevný notár a spisovateľ

Dva mesiace po narodení dcéry Karolíny zomrela Haanovi manželka Katarína. Vdovec si po manželkinej smrti zobral za ženu jej sestru. V roku 1855 sa vrátil do Békešskej Čaby, kde ho zvolili za hlavného notára cirkvi.

Ľudovít Haan vydal 20 publikácií, v ktorých sa ve-

Ľudovít Haan získal významenie rytierskeho kríža Rádu Františka Jozefa.

▲ Cisár František Jozef

noval najmä vystahovalectvu Slovákov na Dolnej zemi. Písal tiež náboženské piesne a literárne historické štúdie o Matejovi Belovi, Jánovi Kollárovi, Albertovi Dürerovi. Tento nadšenec histórie založil Archeologický a kultúrno-historický spolok Békešskej župy. Bol členom Matice slovenskej od jej založenia a v roku 1877 sa stal členom korešpondentom Uhorskej akadémie vied. Osobne sa stretol s cisárom Františkom Jozefom a v roku 1881 získal vyznamenanie rytierskeho kríža Rádu Františka Jozefa.

(pn)

foto: Matúš Husár, shutterstock, wikipedia.org

1. 4. Ut: 19:00

SOBÁŠNY LIST

Martin Mňahončák
Soňa Norisová
David Hartl
Dominika Žiaranová

27. 4. Ne: 19:00

FRIDA

MALOVAT A MILOVAT

Katarína Ivančíková
Tomáš Palonder
Marcel Ochránek
Mirka Galis Portová

28. 4. Po: 19:00

SIACENÉ NOŽNÍČKY

V alternatívnych účinkujúc: M. Ochránek, J. Žiaranová, D. Žiaranová, D. Šabo, M. Majesky, P. Boubák, J. Valocká, L. Vrablicová, J. Hrícka, E. Petovsky

27. 5. Ut: 19:00

LORDI

Abel Marika Kravara / Oscar Wilde a Božidar Rom

16. 6. Po: 19:00

POZVÁNKA

Báznová komédia v trojke
Zuzana Tkáčová, Miroslav Lábuda a Martin Mňahončák

17. 6. Ut: 19:00

Milenec

Účinkujú: K. Haydu, M. Galis Portová, D. Žiaranová, M. Mňahončák, Soňa Norisová

23. 6. Po: 19:00

PENZIÓN PONORKA

Účinkujú: Lukáš Veselý, Jan Reval, Roman Šolop, Andrea Traganová, Lenka Lovičková, Jana Galisová, Hana Štriflová, Lukáš Mešar, Petr Ertiz, Jan Bouška, Petr Kováč, Martina Powerová

24. 6. Ut: 19:00

SOBÁŠNY LIST

Martin Mňahončák
Soňa Norisová
David Hartl
Dominika Žiaranová

Teatro Bratislava s.r.o.
DK Ružinov,
Ružinovská 28
820 09 Bratislava

teatroba@teatroba.sk
www.teatroba.sk
+421 905 668 070

Predpredaj vstupeniek
Ticketportal

Hráme pre Vás
v DK Ružinov!

2025

TRIV

BYTY • KANCELÁRIE • TREZORY • KLAVIRE

ŠTAHOVANIE.sk

NÁKLADNÁ DOPRAVA
EXPORTNÉ BALENIE
SKLADOVANIE

0905 616 329
02/ 6542 2387

William Shakespeare	obkrúť, omotaj	3. časť tajničky	hlavná hmota čierneho uhlia	mužské meno	Pomôcky: Lua, ľuľka, meot, kup-rén, perlia	Zoltán (dom.)	len	značka ampér-hodiny	6. časť tajničky	veľmi podobala (expr.)	Pomôcky: ATP, apro-po, malva, ouvertúra	nejako, dajako	napoly	pery (bás.)	skratka odborného učilišťa	1. časť tajničky	Ondrej (dom.)
onkolo-gická am-bulancia (hovor.)					kričia, vrieskajú (expr.)						mimo-chodom (kniž.)						
stupeň vrchného miocénu (geol.)					pokry omietkou tlčenie (bás.)						antická obuv žľč, po latinsky						
stala sa zlatistou								chochol-čky ponára sa, vnára sa							jednotka dedičnosti tuberkuló-za kože		
preseklo dierky, predier-kovalo							boso, bosky zapláta								gibon bieloruký germánsky boh hromu		
Pomôcky: Donar, or-ganza, ko-bea, chole	ináč, inakšie premôž v súťaži					zobákom zbierali okrasná rastlina						tupo, temne popínava rastlina					
staro-francúzsky popredný šľachtic					reč (lingv.) rúcha sudcov							udiera nohami otec (hovor.)					áno, dobre (hovor.)
značka pre ounce troy				privádza na svet teľa natáhuje							Anton (dom.) dávajte na niečo obal						
značka rádia			vyrásť funkcia skr. cosec							druh palmy šiitký ti-tul učenca							
zásadi-tosť, alka-lickosť									matka 7. časť tajničky						skratka tlaku krvi trením vtlačí		
sem-tam pokníše (expr.)							fajka (hovor.) mladý kocúr							skr. veľkej vodnej elektrárne nasával			
Pomôcky: mulla, ba-bassu, ko-linit, lupus	čert (žart.)	prvok zn. S 4. časť tajničky				stavebná hmota hromada ľudí							buď postavený brodivý vták				
nerozvet-vené časti stromu, pniaky						mrmla (expr.) nábo-ženstvo						ročné obdobie kŕčok, po česky				2. časť tajničky	soľ kyseliny octovej
búka, ručí (expr.)					rúročka stála sa zatrpknú-tou						bavlnená tkanina rímske číslo 104						
Adela (dom.)				Jozef (dom.) citoslovce údivu						borid chrómu rímska bohyňa				skr. pre et cetera tlačová ag. Toga			
fňukal (expr.)						orlia (zastar.) Malvína (dom.)									obmený transportér skr. ústred-nej rady		
zľahka sotím							predohra (hud.) začíte, naberte										
vzorec sulfidu uránatého			priesvitná tkanina obyvatel Akkry								vláknitý polymér (chem.)						
ako (bás.)				druh jedla jednoroční						ťažké infekčné ochorenie							
Pomôcky: jabiru, ko-turn, reli-gia, pair	veľmi zbil	patriace krkavcovi 5. časť tajničky															
tajne utiekol						arabský kôň ponad											
obyvatel Bôrky							Izidor (dom.) značka niklu										
obyvatel lže					maďarské mužské meno												
leňoší (bás.)					nedospelý človek												

Pošlite do 31.05.2025 znenie tajničky z krížovky na **sutaz@banoviny.sk** a vyhrajte **Rummikub Twist**.
Nová verzia obľúbenej rodinnej hry Rummikub. Opäť sa budete snažiť vytvárať jednofarebné postupy a rôznofarebné trojice či štvorice tak, aby ste sa zbavili všetkých svojich kameňov ako prvý. K tomu vám pomôžu špeciál-ni žolíci. Hru zakúpite na **www.piatnik.cz**
Štatút súťaže nájdete na **banoviny.sk**.

